

การจัดทำแผนการตลาดโดยชุมชนบักันเคย ตำบลตันหยงโป จังหวัดสตูล

The principles of the marketing plan by the Community of Ban Bakankoey, Tambon Tanyongpo, Satun Province

สุจิตราภรณ์ จุสปาโล¹
Sujitraporn Jussapalo¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนจัดทำแผนการตลาดภายใต้การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้วิธีการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น ผลการศึกษาศักยภาพ การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน พบว่า ชุมชนบักันเคยมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอยู่ในปัจจุบันโดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์กับนักท่องเที่ยว การจัดทำ แผนการตลาดโดยชุมชนได้ยึดหลักคือ 1) เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและกลุ่ม 2) เพื่อสร้างความสามัคคีและความร่วมมือร่วมใจกันในชุมชน 3) เพื่อให้ชุมชนเป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอก ส่วนการจัดทำแผนการตลาดโดยชุมชนประกอบด้วย 1) รายละเอียดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบักันเคยและภารกิจหลัก 2) การวิเคราะห์ จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-สิ่งคุกคาม 3) ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย 4) วัตถุประสงค์ 5) ส่วนผสมทางการตลาด 8Ps และ 6) แผนการตลาด โดยมีกลยุทธ์ในการส่งเสริมแผนการตลาด ได้แก่ การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเด่นภายในชุมชน ปฏิทินการท่องเที่ยวตามฤดูกาลในกิจกรรมด้านการประมงของชุมชนบักันเคย ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายพันธมิตร ไลน์ แพนพับและสังคมออนไลน์

คำสำคัญ: ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, แผนการตลาดโดยชุมชน, กลยุทธ์ส่งเสริมแผนการตลาดโดยชุมชน การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This study aims to study the potential for eco-tourism resources managed by the community to create a marketing plan and strategies to promote sustainable tourism by the community. The primary data were obtained from interviews, brainstorming and focus group the community leaders and residents. In terms of the potential in eco-tourism managed by the community, the

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Assistant Professor, Hatyai Business School, Hatyai University

community has managed the tourist attractions in accordance with local culture and its natural resources; the eco-tourism is managed by the community participation to educate the tourists and create the sense of conservation to the tourists. The principles of the marketing plan prepared by the community are 1) to create jobs and incomes in the community, 2) to create harmony and cooperation in the community, 3) the community to be known in the public. The marketing plan by the community includes 1) information of the tourism managed by the community and its mission, 2) analysis of strengths - weaknesses - opportunities – threats (SWOT), 3) the target, 4) objectives, 5) the marketing mix of 8Ps, and 6) strategies for promoting the marketing plan which are suggestions for outstanding tourist attractions in the community and seasonal tourism calendar including the fishing activities. The calendar is publicized via network partners, brochures, vinyl boards and social media.

Keywords: Potential in Eco-tourism, Marketing Plan by the Community, Strategies for Promoting Marketing Plan Participatory Action Research

บทนำ

กระบวนการทบทวนการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อเกิดความยั่งยืนตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ตามนิยามขององค์การยูเนสโก (UNESCO) นั้นหมายถึง การท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาให้ชุมชนนั้นๆ เกิดความยั่งยืน โดยมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตในชุมชนในเชิงการเรียนรู้และการทดลองให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ที่เป็นอยู่จริงในชุมชน นอกจากนี้ ชุมชนจะต้องสามารถจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในชุมชนและผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ทั้งในรูปแบบที่เป็นผลประโยชน์ตอบแทนอิงตามระบอบทุนนิยมและความยั่งยืนของการพัฒนาในชุมชน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) ถือเป็นกา

จัดการท่องเที่ยวที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง แผนงาน และดำเนินงาน โดยฐานคิดที่ว่าทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน ความรู้และความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวของคนในชุมชน และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนจัดว่าเป็นการท่องเที่ยวทางเลือก โดยเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความสนใจของนักท่องเที่ยว(Focused/Niche Tourism) ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ทำให้พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวจากท่องเที่ยวกระแสหลัก (Mass Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเฉพาะตามความสนใจของนักท่องเที่ยว (Alternative Tourism) ทำให้กระแสการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวในรูปแบบปกติทั่วไปในเส้นทางท่องเที่ยว หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เมื่อมีการท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกของนักท่องเที่ยว และเป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งของ

องค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการกำหนดทิศทางพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในขณะเดียวกัน ในภาพรวมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้เข้าไปมีบทบาทในการสร้างคุณภาพใหม่ของการท่องเที่ยวให้มีความหมายมากกว่าการพักผ่อน ความสนุกสนานและความบันเทิง หากได้เปิดมิติของการท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเคารพคนในท้องถิ่น (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2550)

ในปี พ.ศ. 2550 การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล ได้ขยายผลไปสู่ชุมชนบ้านบากันเคยและชุมชนอื่นๆ ในจังหวัดสตูล ผลจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนพบว่าการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือต่อการพัฒนาชุมชนนำไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็งสามารถทำให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา วิถีชีวิตเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง เจ้าบ้านกับผู้มาเยือนและชุมชน ชุมชนเริ่มจัดการตัวเองได้ ทั้งนี้ชุมชนต่าง ๆ จึงมีมาตรฐานที่แตกต่างกันออกไป บางชุมชนคิดแค่เรื่องที่พัก ที่กิน ที่เที่ยว ซึ่งไม่ต่างจากการท่องเที่ยวกระแสหลัก บางชุมชนไม่สามารถตอบเป้าหมายหรือแนวคิดการจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ (การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล, 2550)

ดังนั้นการดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระยะแรก จึงควรมีนักวิชาการหรือองค์กรที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และสร้างเสริมศักยภาพการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนในชุมชนสามารถจัดทำแผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้ในอนาคตผ่านการสร้างกระบวนการกลุ่ม เมื่อเกิดการจัดการอย่างเป็นระบบและประสบความสำเร็จแล้ว แหล่งท่องเที่ยว

เที่ยวของชุมชนจะกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย และกลายเป็นพลังในการสร้างฐานความรู้สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนบ้านบากันเคย จังหวัดสตูล
2. เพื่อจัดทำแผนการตลาดภายใต้บริบทของการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมายในชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนในพื้นที่จังหวัดสตูล มีความตื่นตัวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน และให้ความสนใจมาท่องเที่ยวโดยชุมชน มากขึ้น
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วม กับคณะผู้วิจัยในการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้คงอยู่ตลอดไป

การนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพหรือเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์ได้แก่

1. แหล่งสินค้าในท้องถิ่นในจังหวัดสตูล มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดทำแผนการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดสตูล
2. ผู้ประกอบการนำเที่ยวสามารถนำแผนการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบากันเคย จังหวัดสตูล ไปประยุกต์ใช้ในการจัดรายการนำเที่ยวได้
3. เศรษฐกิจโดยภาพรวมของจังหวัดสตูล ในอนาคตดีขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว นักทัศนาจร และผู้สนใจได้

วิธีการและเครื่องมือวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มคิด วิเคราะห์ ปัญหา และหาแนวทางแก้ไข เพื่อการพัฒนาชุมชนของตนอย่างยั่งยืน โดยดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการของจังหวัด

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 30 คน ผู้นำชุมชนท้องถิ่น จำนวน 10 คน บุคคลในหน่วยงานราชการโดยผู้วิจัยคัดเลือกบุคลากรภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามจากการทบทวนเอกสารวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเนื้อหาจะครอบคลุมความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบศึกษาศึกษาภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัดดังนี้คือ 1) ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน 3) การจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 เป็นแบบศึกษาแผนการตลาดภายใต้บริบทของการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 1) รายละเอียดการจัดการท่องเที่ยว

เที่ยวโดยชุมชนบวกันเคยและภารกิจหลัก 2) การวิเคราะห์ จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-สิ่งคุกคาม 3) ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย 4) วัตถุประสงค์ 5) ส่วนผสมทางการตลาด 8Ps และ 6) แผนการตลาดโดยมีกลยุทธ์ในการส่งเสริมแผนการตลาด

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการศึกษาศึกษาภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแผนการตลาดของชุมชน ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและนำเสนอตามข้อเท็จจริง รายละเอียดและขั้นตอนในการวิจัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาศึกษาภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มผู้นำและประชาชนในท้องถิ่น รวม 35 คน เพื่อศึกษาศึกษาภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันถึงความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความหมายของดัชนีชี้วัดแต่ละตัว และเกณฑ์การศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาด้านการจัดการการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มผู้นำและประชาชนในท้องถิ่น รวม 35 คน เพื่อศึกษาการจัดการการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน เพื่อทำความเข้าใจความหมายของดัชนีชี้วัดแต่ละตัวและเกณฑ์การศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มผู้นำและประชาชนในท้องถิ่น รวม 35 คน เพื่อทำความเข้าใจความหมายของดัชนีชี้วัดแต่ละตัวและเกณฑ์การศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาแผนการตลาดภายใต้บริบทของการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ด้วยการประชุมระดมความคิดเห็นผู้นำและประชาชนในท้องถิ่น ร่วมกับเจ้าหน้าที่จากสำนักงานการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการของจังหวัดสตูล รวม 40

คน เพื่อออกแบบและจัดทำแผนการตลาดภายใต้บริบทของการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดสตูลต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของบ้าน บากันเคย ตำบลตันหยงโป จังหวัดสตูล โดยใช้แบบศึกษาศักยภาพตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นพื้นที่ธรรมชาติ มีการใช้พื้นที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีการบริหารจัดการด้าน การท่องเที่ยว จัดว่ามีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีมาตรฐานระดับดีเยี่ยม สรุป ผลการวิเคราะห์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ได้ดังนี้คือ

1.1 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศ โดยพิจารณาองค์ประกอบด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า บ้านบากันเคยเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าชมได้เป็นอย่างดี มีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องระบบนิเวศและสร้างจิตสำนึกได้แก่ ป่าชายเลน ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำนานาชนิด โดยเฉพาะสัตว์น้ำวัยอ่อน ดอนหอยหมึกทะเล ปะการัง เป็นต้น และยังคงสภาพอุดมสมบูรณ์ โดยแหล่งธรรมชาติมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งวิถีชีวิตชาวบ้านบากันเคยทำประมงชายฝั่งและประมงไกลฝั่ง การทำประมงไกลฝั่งส่วนใหญ่จะเป็นการทำประมงโดยวิธีการยักัง การวางไซกั้ง และหยองดักปูและกั้ง ส่วนประมงไกล

ฝั่งนั้นจะเป็นการทำประมงโดยวิธีการวางไซและการใช้อวน โดยมีการทำประมงตลอดทั้งปีประเภทของการทำประมงแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา

1.2 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยพิจารณาองค์ประกอบด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน พบว่าชุมชนบ้านบากันเคยได้กำหนด เขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่พักอาศัย การแบ่งเขตพื้นที่สงวน มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงฤดูกาลและคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวโดยช่วง ฤดูฝนจะไม่ให้บริการนักท่องเที่ยว มีการจัดการด้านที่พักในลักษณะรีสอร์ท ชุมชนเพื่อขยายผลจากการศึกษาดูงานของนักศึกษาและภาคประชาชนไว้บริการ โดยได้ออกแบบและใช้วัสดุก่อสร้างที่กลมกลืนกับธรรมชาติ มีกิจกรรม การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการทำประมงและทรัพยากรธรรมชาติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญได้แก่ การยักังเป็นกิจกรรมการทำประมงในช่วงที่ น้ำลง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือใดๆ นอกจากประสบการณ์ในการค้นหาที่กั้งอาศัยและยักัง กั้งออกมาจากภูที่อาศัย

1.3 การจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกโดยพิจารณาองค์ประกอบด้านการจัดการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก พบว่า ชุมชนบากันเคยมีแนวทางในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ โดยสร้างธนาคารกั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้เรื่องการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ถือได้ว่าเป็นธนาคารกั้งแห่งแรกของประเทศไทย ที่มีชื่อเสียงเป็นแหล่งฝึกงานของนักศึกษาจากหลายสถาบัน เป็นที่ศึกษาดูงานของทั้งคนไทยและต่างชาติเป็นที่ถ่ายทอดศาสตร์ “ทุ่งแสงตะวัน” และวารสารอีกหลายเล่ม ภายในศูนย์การเรียนรู้มีสื่อในการเรียนรู้ที่น่าสนใจหลากหลาย ประกอบด้วยนิทรรศการแสดงเครื่องมือการทำประมงชายฝั่ง โปสเตอร์ ตัวอย่างสัตว์ที่หาได้ยาก เช่น พญูน เป็นต้น พร้อมทั้งมีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ และการอนุรักษ์

ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและชุมชน

1.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยพิจารณาองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนบ้านกันเคย มีการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวโดยมีการประสานความร่วมมือกับภาคีทั้งภาครัฐและเอกชน มีการจัดตั้งกลุ่มซึ่งมีบทบาทต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงปลาในกระชัง กลุ่มสตรีและแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ฯ กลุ่มแปรรูปอาหารทะเล ธนาคารกึ่ง และกลุ่มชมรมเรือท่องเที่ยวชม

ระบบนิเวศ นอกเหนือจากนั้นชุมชนได้ก่อสร้างรีสอร์ทชุมชนขึ้น เพื่อรองรับผู้มาเยี่ยมชมธนาคารกึ่งและช่วยเสริมรายได้ให้แก่ชุมชนบ้านกันเคย รีสอร์ทชุมชนบ้านกันเคย มีด้วยกัน 4 หลัง คือ เรือนบุหงา เรือนตันหยง เรือนกำปง เรือนบากัน ในการเข้าพักจะต้องปฏิบัติตามกฎของรีสอร์ท คือ ไม่เสพยาของมีนเมา เหล้า หากวัยรุ่นมาเป็นคู่ไม่ใช่สามีภรรยาจะพักด้วยกันไม่ได้ นอกจากนี้ชุมชนยังมีบริการล่องเรือชมหมู่เกาะต่างๆ ที่ยังคงธรรมชาติบริสุทธิ์ ไม่ว่าจะเป็นเกาะมดแดง เกาะกวาง เกาะสาม เกาะหิวมัน และดอนหอย เป็นต้น

ตารางที่ 1 มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านกันเคย ตำบลตันหยงโป จังหวัดสตูล

ดัชนี	มี	ไม่มี
1. ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
1.1 แหล่งธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้	✓	
1.2 ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ	✓	
1.3 แหล่งธรรมชาติมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	✓	
1.4 ความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติในการท่องเที่ยว	✓	
2. การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน		
2.1 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของตัวแหล่งท่องเที่ยว	✓	
2.2 การจัดการด้านบริการนักท่องเที่ยว	✓	
2.3 มีการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	✓	
2.4 การจัดการด้านการติดตาม และการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว	✓	
3. การจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก		
3.1 มีศูนย์บริการให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	✓	
3.2 มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในด้านการประหยัดพลังงานและการกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี		✓
3.3 มีการให้ความรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์กับพนักงานนำเที่ยวนักท่องเที่ยวและชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่	✓	
3.4 มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ และการอนุรักษ์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและชุมชน	✓	
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว		
4.1 ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	✓	
4.2 ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว	✓	

2. แผนการตลาดภายใต้บริบทของการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น ด้วยการจัดประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อออกแบบและจัดทำแผนการตลาดภายใต้บริบทของการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน และสรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็นแล้วมาวิเคราะห์เป็นแผนการตลาดที่ประกอบไปด้วย 5 หัวข้อคือ

2.1 รายละเอียดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกันเคยและภารกิจหลัก จากการประชุมระดมความคิดเห็นนายอติริส อูเสน อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 บ้านกันเคย ต.หยงโป อ.เมือง จ.สตูล กล่าวว่า ตนเองเป็นผู้ดูแลธนาคารกักร่วมกับสมาชิกอีก 70 คน โดยมีกองทุนฟื้นฟูพัฒนาเกษตรกร สถานีพัฒนา ป่าชายเลนที่ 35 และพัฒนาการจังหวัดสตูล เป็นผู้ร่วมกิจกรรมดังกล่าวโดยในเบื้องต้นทั้ง 3 หน่วยงานเป็นผู้ให้การสนับสนุนโครงการธนาคารกักรจนประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ และมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาดูงานและชมกิจการของธนาคารกักรตั้งนั้นเพื่อเป็นการต่อยอดทางคณะกรรมการและสมาชิกทั้ง 70 คน ได้ร่วมกันพัฒนาธนาคารกักรตั้งกล่าวขึ้นเป็นรีสอร์ทขนาดย่อมซึ่งมีทั้งหมด 5 หลังรองรับนักท่องเที่ยวได้ 50 คนโดยปลูกไว้บริเวณธนาคารกักร และมีอาหารทะเลสดไว้คอยบริการแก่นักท่องเที่ยว และผู้ที่ต้องการเรียนรู้ธรรมชาติ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจอบต. ร่วมกับพัฒนาชุมชนและกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจนทำให้ธนาคารกักรและรีสอร์ท ชุมชนจนสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สมาชิกทั้ง 70 คน ได้นำเงินจอบรายได้ของธนาคารกักรไปพัฒนารีสอร์ทเพื่อคอยรองรับนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จนทำให้กิจการดังกล่าวมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและจนถึงปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวจาก 3 จังหวัด และนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ ส่วนใหญ่ที่ได้รับทราบจากสื่อต่างๆ เดินทางมาเพื่อเรียนรู้และพักผ่อนยัง

รีสอร์ทดังกล่าวด้วย

2.2 การวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน - โอกาส-สิ่งคุกคาม พบว่า จุดแข็ง ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์สวยงาม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมาย เช่น การย่างกักร การทำไซ อวนหยอง การแปรรูปอาหารทะเล มีการรวมกลุ่มในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเฝ้าระวังภัยพิบัติ กลุ่มอนุรักษ์ทะเลและชายฝั่ง กลุ่มท่องเที่ยว เป็นต้น มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่ยั่งยืนและเข้มแข็ง เช่น ประเพณีถือศีลอดงานเมาลี เป็นต้น จุดอ่อน ได้แก่ ขาดการดูแลปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว ขาดบุคลากรด้านการท่องเที่ยวขาดการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวยังไม่โดดเด่น มีชื่อเสียงเส้นทางคมนาคมไปยังสถานที่ท่องเที่ยว ไม่สะดวกระบบสาธารณูปโภคไม่เพียงพอ โอกาสในการพัฒนา ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานภาครัฐทั้งภายในและภายนอกจังหวัดสตูล สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางฝั่งทะเลอันดามันกับนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศในพื้นที่ใกล้เคียงได้ ภัยคุกคามต่อการพัฒนา ได้แก่ ภาวะเบียด ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาพื้นที่ป่าชายเลน กระแสโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อสังคมวัฒนธรรม ความไม่สงบเรียบร้อยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว การค้าและการลงทุน ความขัดแย้งทางการเมือง ความต่อเนื่องในการสนับสนุนงบประมาณตามแผนของภาครัฐ

2.3 ลักษณะนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศที่เดินทางมาเพื่อเรียนรู้ธนาคารกักรและพักผ่อนยังรีสอร์ทชุมชน

2.4 วัตถุประสงค์ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ เพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและกลุ่ม เพื่อสร้างความสามัคคีและความร่วมมือร่วมใจกันในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกที่สนใจ

2.5 ส่วนผสมทางการตลาด (8Ps) ประกอบด้วย **1) Products** ผลิตภัณฑ์หลักของชุมชนบาหลีกันเคยคือ รีสอร์ทของชุมชนตั้งที่หมู่ที่ 3 ต.ตันหยงโป จ. สตูล ที่สะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนประมง ซึ่งมีวัฒนธรรมการกินอยู่และการดำเนินชีวิตตามรูปแบบศาสนาอิสลาม และการดำเนินงานของ รีสอร์ทชุมชนจะต้องไม่กระทบกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลให้สวยงามตลอดไป ซึ่งมีสถานท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีชื่อเสียงระดับประเทศมากมาย ได้แก่ หาดมิงกร (The Miracle Satun) เกาะขวาง (หาดหินเหล็ก) ศูนย์การเรียนรู้ธนาคารกั๊ง วิถีชาวเกาะ PULAU UBI กิจกรรมด้านการทำประมง ได้แก่ การย่างกั๊งตักแตน การทำไซ อวน หยอง การแปรรูปกั๊ง กะปิ เก็บหอย ตกปลาหมึก เบ็ดราว ปลากระเบน เป็นต้น **2) Program** (โปรแกรมการท่องเที่ยว) ปัจจุบันชุมชนได้มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับคนทุกเพศ ทุกวัย จำนวน 1 วัน หรือสำหรับผู้ที่สนใจจะนอนพักค้างคืนกับชุมชนจำนวน 2 วัน 1 คืน ซึ่งได้รวมโปรแกรมการท่องเที่ยวสำหรับนักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศที่เดินทางมาเพื่อเรียนรู้ธนาคารกั๊งแห่งแรกของประเทศไทย ส่วนกิจกรรมด้านการประมงต่าง ๆ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกฤดูกาลในการทดลองกิจกรรมได้ตามความต้องการ ซึ่งได้รวมการให้บริการนำเที่ยว ค่าอาหารทะเล ค่ารถ ค่าเรือหางยาวนำเที่ยว และค่าที่พัก ซึ่งจะต้องจองล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน และวางมัดจำร้อยละ 20 ผ่านธนาคาร และมีเงื่อนไขในการบอกลูก โดยหากบอกลูกล่วงหน้าก่อน 7 วันจะมีการคืนเงิน แต่หากบอกลูกน้อยกว่า 7 วัน จะไม่มีการคืนเงิน **3) Price** ราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบาหลีกันเคย คำนวณจากต้นทุนคงที่ ต้นทุน ผันแปร ต้นทุนในการดำเนินการ เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน มีราคาค่าอาหาร 150 บาทต่อมือต่อคน ค่าที่พัก 200 บาทต่อคน ค่าเรือ 2,000 บาทต่อลำ (นั่งจุได้ 10 คนรวมคนขับเรือ) และค่าใช้จ่าย

ในโปรแกรมการท่องเที่ยวอื่น ๆ หากนักท่องเที่ยวไม่ประสงค์จะพักกับชุมชน รวมถึงไม่ประสงค์ที่จะรับประทานอาหารที่ชุมชนจัดให้ สามารถออกเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวสำเร็จรูป 1 วัน และโปรแกรมท่องเที่ยวสำเร็จรูป 2 วัน 1 คืน ได้กำหนดราคาห้องพักในรีสอร์ทชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้พักในราคาหลังละ 350 บาทต่อวัน และบริการเรือคายัคลำละ 200 บาทไม่รวมคนพาย หากมีคนพายคิดเพิ่มลำละ 100 บาทเป็น 300 บาท **4) Packaging** (โปรแกรมท่องเที่ยวและราคา) ชุมชนบาหลีกันเคยได้ร่วมกันออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนประมง ซึ่งจะต้องไม่กระทบกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลให้สวยงามตลอดไป แบ่งออกเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวสำเร็จรูป 1 วัน และโปรแกรมท่องเที่ยวสำเร็จรูป 2 วัน 1 คืน **5) People** กลุ่มลูกค้าของการท่องเที่ยวโดยชุมชนบาหลีกันเคยได้แก่นักเรียน นักศึกษา นักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศที่เดินทางมาเพื่อเรียนรู้ธนาคารกั๊งแห่งแรกของประเทศไทย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยว 3 จังหวัดภาคใต้กลุ่มครอบครัว และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนและรับประทานอาหารทะเลที่มากับบริษัทตัวแทนท่องเที่ยวต่าง ๆ ในท้องถิ่น **6) Place** ช่องทางการจัดจำหน่ายมี 3 ช่องทางคือ การขายผ่านตัวแทนการขาย ได้แก่ บริษัทนำเที่ยวในประเทศและท้องถิ่นหรือผ่านบริษัทนำเที่ยวในท้องถิ่น จัดจำหน่ายผ่านชุมชนจังหวัดสตูล หรือนักท่องเที่ยวประสานติดต่อโดยตรงกับชุมชนเองซึ่งช่องทางนี้จะมีมากที่สุด **7) Promotion** โดยมีกลยุทธ์ในการส่งเสริมแผนการตลาดได้แก่ การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเด่นภายในชุมชน ปฏิทินการท่องเที่ยวตามฤดูกาล ใน กิจกรรมด้านการประมงของชุมชนบาหลีกันเคยด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายพันธมิตร ไวนิล แผ่นพับ และเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสตูล ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ Youtube.com และสังคมออนไลน์ Facebook

8) Partnership พันธมิตร หรือผู้ให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนบวกันเคย ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัดเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เครือข่ายท่องเที่ยวระหว่างชุมชนได้แก่ โครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจนการพัฒนาสังคมและสุขภาพะ จังหวัดสตูล สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ชุมชน บ่อเจ็ดลูก ชุมชนโคกพะยอม ชุมชนบ้านเกาะปยู ชุมชนเกาะสาหร่าย ชุมชนเกาะหลีเป๊ะ ชุมชนบ้านหัวทาง ชุมชนบ้านเกตรี ชุมชนบ้านควนโพธิ์ ชุมชนบ้านโดนป่าหน่น ชุมชนภูผาเพชร ชุมชนบ้านบุโยย ชุมชนบ้านนาทอน มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น บริษัทตัวแทนท่องเที่ยวต่างๆ ที่ขายโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับนักท่องเที่ยว นักเรียน เป็นต้น โดยมีกลยุทธ์ ในการส่งเสริมแผนการตลาดได้แก่ การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเด่นภายในชุมชน ปฏิทินการท่องเที่ยวตามฤดูกาล ในกิจกรรมด้านการประมงของชุมชน บวกันเคย ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายพันธมิตร ไลน์ แผ่นพับและสังคมออนไลน์

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านบวกันเคย เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการใช้พื้นที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทิวทัศน์ที่สวยงาม มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวโดยปัจจัยที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีระดับศักยภาพดีเยี่ยม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวมีธรรมชาติเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสอรัฐและ ธีวชัย (2549) ยूर

พรรณ (2545) และวรพล (2544) ที่รายงาน ว่า ความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นในพื้นที่ หากทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความโดดเด่น น่าสนใจ มีสภาพแวดล้อมสวยงามตามธรรมชาติ มีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่หลากหลาย จะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ และการมีส่วนร่วมของชุมชนบวกันเคยในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้วยตนเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของณพวง จันจุฬา (2548) ที่กล่าวว่า การที่ชุมชนจะใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีคุณค่าของชุมชนไว้ได้นั้น ต้องเริ่มที่ตัวชุมชนก่อน โดยปัจจัยที่แสดงถึงศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวคือ ความสามารถของชุมชนในการจัดการด้วยตนเอง การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ความโดดเด่นของกิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้นำ และปัจจัยการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชน

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

โดยปัจจุบัน ชุมชนบวกันเคยได้ทำแผนการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยได้พัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จำนวน 2 โปรแกรม คือ โปรแกรม การท่องเที่ยวเต็มวันและโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบพักค้างแรม เพื่อรองรับการเปิดการท่องเที่ยวอาเซียน และสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล การเดินทางตามเส้นทางนี้นั้น มีได้เพียงเพื่อ การกระตุ้นสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าในมิติเชิงสังคมอีกด้วย ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้มีโอกาสเปิดมิติของการท่องเที่ยวเพื่อ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเคารพคนในท้องถิ่น ผลจากการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ต่อชุมชน 3 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดการทรัพยากร การท่องเที่ยว ควรได้รับ การปรับปรุงด้านห้องน้ำ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ควรจัดเตรียมให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว และควรเพิ่มจำนวนป้ายบอกทิศทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถพบเห็นได้ง่ายขึ้น 2) การจัด การบริการ ควรได้รับการปรับปรุงในด้านเอกสารประกอบการบรรยาย ชุมชนควรจัดเตรียมให้พร้อมและเพียงพอ กับนักท่องเที่ยว 3) การจัดการด้านบุคลากร ควรได้รับการปรับปรุง ควรจัดเตรียมโสตทัศนูปกรณ์ ที่มีประสิทธิภาพ การจัดลำดับเนื้อหาการนำเสนอ ให้ต่อเนื่อง ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้

ด้านการ สื่อความหมายและทักษะด้านการจัดการท่องเที่ยวแก่บุคคลที่เข้ามาดำเนินงาน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้คิดและวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกัน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาเครือข่ายภาคใต้ตอนล่าง ภายใต้โครงการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานราก พ.ศ. 2555 ที่สนับสนุนในการจัดทำโครงการครั้งนี้ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่ช่วยทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล. (2550). *เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล*. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <http://www.cbtsatun.org/>
- ณชพงศ จันจุฬา. (2548). *ศักยภาพของชุมชนเกาะศรีบอยาในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ*
- นานาชาติปากแม่น้ำกระบี่. วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community based tourism handbook)*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- ยุรีพรรณ แสนใจยา. (2545) *แนวทางการพัฒนาไร่ชาสุวิรุฬห์ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. วิทยาลัยนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วรพล วัฒนเหลื่ออรุณ. (2544). *การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระบบเหมืองฝายของภูมิปัญญาชาวบ้าน: กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยอีต้าง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยาลัยนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สอริฐู มากบุญและรัชชัช ทองธรรมชาติ. (2549) . *การศึกษารูปแบบเส้นทางและความพร้อมของเกษตรกรในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วารสารวิทยาการจัดการ 24(1).
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2550). *การท่องเที่ยวโดยชุมชน*. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: http://www.cbt-i.org/2012/lib_news_view.php?id=